

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

לח.

עין משפט
גי מצוה

כח ע"ז ב"ג ע"ז ג'
בטורחין נג. ג' ע"ז ח'
יבמות טו. ד"ה וכן וכו'
במסכתין נט. ד"ה וכן וכו'
נדר ר' יחיאל. ד' לכן
טו. ע"ז ג' קדושין ג'
ט' ע"ז ח' קדושין ג'
ט"ו ע"ז ג' ד"ה ג' וכו'.
ז' ע"ז ג' ע"ז ג' ד"ה ג' וכו'.
(ז' ע"ז ג' ע"ז ג' ד"ה ג' וכו'.)
היה שור שלש שור שלט
ט"ו והבן מהר"ש ד"ה י'
למנין דטות המסופות
הוא לזמן ענין דוקא
מתרוב גל מניין וקטן דוקא
דמילתא דמתיר. וע"ז
מהר"א. ומהר"ם.
י' ד"ה מ"ה. ט' ד"ה
ג' ע"ז ג' ע"ז ג' ד"ה ג' וכו'.
ט' ע"ז ג' ע"ז ג' ד"ה ג' וכו'.
יבמות טו. ד"ה וכן וכו'.
על סגולין.

1 א מ"י פ"א מלכות
ת"ח הלכה יג פתח
פסין יג טו"ש י"ד ט'
דמי ספין ו'

16 ראה שבע מצות וכו'.
משמע דכל ספקין
שבע מצות דיום אצלנו
כרינו אצלם. ומעשה
אין צורך לומר באומות
הגזרות בדרך דתות
ובמסות (פא"ר ד"ל):
כ' מסות לישראל. כלומר
ראה שאכ"מ ולב רע
להם ושוריהם על כל
סות מצוין משב מצות
וכ"כ שאינן מצוים בצות
סות משב מצות
וכ"כ שאינן מצוים בצות
שוריהן וכ"כ לא דברו
אלא על ד' אומות
דכתיב ברוך ה' חיי' כל
דנין כר ה"ר יונתן
(ד"ל: ג) וזכר זה אין
אנו מדויקים למלות.
כ"כ מדברי הסודיות
הוא כלומר ודבר הזה
נעשה חסד עמכם שלא
להוריעו למלכות (הלמד
הר"ם ד"ל: ז) בין אדם
להאדם. והיינו טעמא
דהאדם היו טיפוס אחר
מיפוט אדם היו מיפוט
האדם היו מיפוט כאומר
המיישר שבאדם כמו הירך
המינימט שבירך ואין
מיפוט אחר מיפוט אלא
לרבות (הר"ם ד"ל):

הופיע גילה ממון והמירו: **מפארן**.
כשסייב והמיר התורה על כל
האומות ולא קיבלוהו: **והגלה אוסס**.
כגון כפמורים היוא"ס מכפתור
(דברים ג) וכגון ובעשיר ישבו המורים
וגו' (שם) וכן אומות הכנה: **לומר**
שפי' מקיימין אופן כו'. שכי' אינם
מנוסים אלל מעושין לא פטחן: **למדנו**
תורפסס: פון מדכר וי. והס לא
נילו לסס טעמו של דבר שיהא ממנו
של כנעני כחוקת הפקר מפני
הקכנה: **נדיופוא הווא**. כלפי מעלה:
מואבים

דאם בן נכתוב קרא להאי רעהו גבי מועד:
שור של ישראל שנגח שור של כנעני
פטור: אמרי ממה נפשך אי רעהו דוקא
דכנעני כי נגח דיישראל נמו ליפטור ואי
רעהו לא דוקא אפילו דיישראל כי נגח
דכנעני נחייב א"ר אבהו אמר קרא י' עמד
וימודד ארץ ראה ויתר גוים ראה שבע
מצות 16 שקיבלו עליהם בני נח כיון שלא
קיימו עמד והחיר ממון לישראל י' רבי
יוחנן אמר מהכא 2 הופיע מהר פארן מפארן
הופיע ממונם לישראל תניא נמי הכי שור
של ישראל שנגח שור של כנעני פטור
של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק
שלם שנאמר עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים
ואומר וכי תימא האי עמד וימודד ארץ מבעי' ליה
לכדרב מתנה וכדרב יוסף ת"ש הופיע מהר פארן מפארן
דב מתנה דא"ר מתנה עמד וימודד ארץ ראה וכו'
מה ראה ראה שבע מצות שנצטוו עליהן בני נח
ולא קיימום עמד והגלה אותם מעל אדמתם
ומאי משמע דהאי ויתר לישא דאגלווי הוא כתיב
הוא ויתר גוים וכתוב התם 3 לנתר בהן על
הארץ ומתרגם לקפצא בהון על ארעא מאי דרב
יוסף 4 דא"ר יוסף עמד וימודד ארץ ראה וכו'
מה ראה ראה שבע מצות שקיבלו עליהם בני נח
ולא קיימום עמד והחיר להם איתגורי איתגרא
א"ב מצונו חוטא גליבר מר ברבי רבנא לומר
שאפילו מוקיימין אותן אין מקבלין עליהן
שכר ולא 5 והתניא 6 דא"ר מונין שאפילו נכרי
ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול ת"ל י' אשר
יעשה אותם האדם והי בהם כהנים ולוים וישראלים
לא נאמר אלא אדם הא למדת שאפילו נכרי
ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול אמרי
אין מקבלים עליהן שכר כמזוזה ועושה אלא
כמי שאינו מזוזה ועושה 7 דא"ר הנינא 8 ג' גדול
המזוזה ועושה יותר ממי שאינו מזוזה ועושה:
ת"ר וכבר שלחה מלכות רומי' שני סרדיומות
אצל חכמי ישראל למדונו תורחכם קראו ושנו
ושלשו בשעת פטירתן אמרו להם דקדקנו
בכל תורחכם ואמת הוא חוץ מדבר זה שאתם
אומרים שור של ישראל שנגח שור של כנעני
פטור רעהו דוקא אפילו דכנעני כי נגח
דישראל נמו ליפטור ואי רעהו לא דוקא
אפילו דיישראל כי נגח דכנעני לחייב ודבר זה
אין אנו מודיעים אותו למלכות 9 רב שמואל
בר יהודה שכיבא ליה ברתא אמרו ליה רבנן
לעולא קום ניול גינחמיה אמר להו מאי אית
לי גבי נחמתא דרבבלאי גדיופא הוא דאמרי
מאי אפשר למיעבד הא אפשר למיעבד עבדי
אול הוא לחודאי גביה א"ל 10 ויאמר ה' (אל
משה) אל תצר את מואב ואל תתגר
בם מלחמה וכי מה עלה על דעתו של משה
לעשות מלחמה שלא ברשות אלא
נשא משה ק"ו בעצמו אמר ומה מדינים
שלא באו אלא לעזור את מואב
אמרה תורה 11 צרור את המדינים
והיתים אותם מואבים

איכא תס ככי האי גווגא דקתני תס וכן הוא אומר
(ישעי' ט) פתחו שערים (רש"סי) ויבא גוי וגו'
ויבאו כהניס לים ישראלים לא נאמר אלל לטוים
לא נאמר אלל גוי נדקין וכן הוא אומר הטיבה
(ה"ן) לטוים כהניס לים ישראלים לא נאמר אלל
לטוים הא למדת שאפילו נכרי ועוסק בתורה
הרי הוא ככהן גדול וא"ת והא עובדי כוכבים
נמי קרייסי אדם כדכתיב ולי ה' שהיה לנו בקום
עליו אדם וי"ל דצמקום שמוכיר השם מוכיר
עובדי כוכבים נלשון אדם כלומר דבר הלש
נולד מהלם וכן גבי חירס (יחזקאל כה) אמה
אלל ואלל אין וכן מה יעשה לי אדם (מחלים
קח) וריבי"א הקשה מדכתיב (ישעי' מג) ואתן
אלס תמחיץ ומירן דדרשין ואתן אלס תמחיץ
גבי ההוא רומאיה כפרק בתרא דבבכות (דף כג.
ט) והא דאלר כהנשלח (גיטין דף טז.) אתן לעובדי
כוכבים כפרן ישראל כלומר צה נורות שמיך
ומערוי מדכתיב והאלר נתן לעבדני אלס
משמע אלס הלאה 12 הרי הוא ככהן גדול.
הא דנקט כהן גדול משום דדרשין כטוטה (דף ד.
ז) יקרה היא מפנינס מכהן גדול הנכנס לפני
ולפניס: **קראו** ושנו ושפשו. וא"ת והא אמרינן
כחגיגה (דף ג.) המלמד תורה לעובדי כוכבים
עובר בשעה דמגיד דבריו ליעקב (מחלים קח)
יש לומר דבע"כ עשו ע"פ דברי המושל ולא
נחתיכו למסור עלמנן אי נמי עשו עמנס גרים
כדל"י כספרי דפרשה אף חובנ עמיס: **נשא**
משה ק"ו חוטר. אור"ת דלאו דוקא אלל
כלומר עמיד משה לישא ק"ו אס לא שהזכירו
הכתוב תהילה לקודס נאמר אלל תלך את
מואב ממה שנאמר רצור את המדינים והיתים
אותם כדדרשין עתה ילחכו שלל היא ממירא
כלק אלל מלחמיה בעלמא שלל היו מותרין
אלל כנגריא וקרא דמדין אחר מעשה כלקן
היה והא דקאמר נמי הקדוש כרן הוא למשה
לא כעלמה על דעתך לאו דוקא הקשה
הר"ר אלמנן דהכא משמע דאמר שנאמר
רצור את המדינים עדיין היו מותרין
אלל לגור מואב

תורה אור השלם
1. עמד וימודד ארץ ראה
ויתר גוים ותחפצנו דררי
עד שיה בעות שולם
הליכות שולם ח:

2. ויאמר י' מינין קא
יודו משערי למו הופיע
מחר פארן ואתן
מכות קדש מיניו אש
דך תלמו. דברים לב
3. אך את זה האילו
מכל שור יתועו הלקי
על ארבע אשר לו
קרייסי מעל לרנלי
לנטר כהן על ארץ.
יקרא א א כ
4. ושחרתם את הקטי
ואת משפטי אשר יעשה
אותם ואתם יודו בהם
אני.
5. ויאמר י' אלו אל
חצר את מואב ואל
תתרו עם מלקחיה כי
לא יקראו ארצו ירשה כי
לכני לוט נחתי את ער
ירשה. דברים כ ט
6. צרור את המדינים
(הדביתם אותם):
כפדבר כה י'

גליון הש"ס
ת"ס' ר"ה רא"ב בו רא'
חיב"ה וחמטא בשוק.
פ"י לקמן דף ט"ז ע"ה ת"ס'
ד"ה סכ'.

מוסף רש"י
מפארן הופיע ממונם
לישראל. הופיע והפקר
ממונם לשגאל. ובכונן
17. עמד והחיר להם.
רלה ויתר גוים. נאסה
בעינו וסב להמירן ע"ז
ב. אין מקבלין עליהן
שכר התה ו' לא פוטנס
הא אלל שאין מנויין
לקיימן אלס קיימו לא
יקבלו שכר נוס' י' ע"ז
1. אלא אדם. ר"מ לט
ליה אלס קיימיס אלס
ולא עובדי כוכבים קיימי
אלס. וי' היה ה"ה לדרס
לה כחמטא יבמות טו.
ומהר"ו נט. למדנו
תורחכם. שולם למדין
כמשה ושי' כתי'.